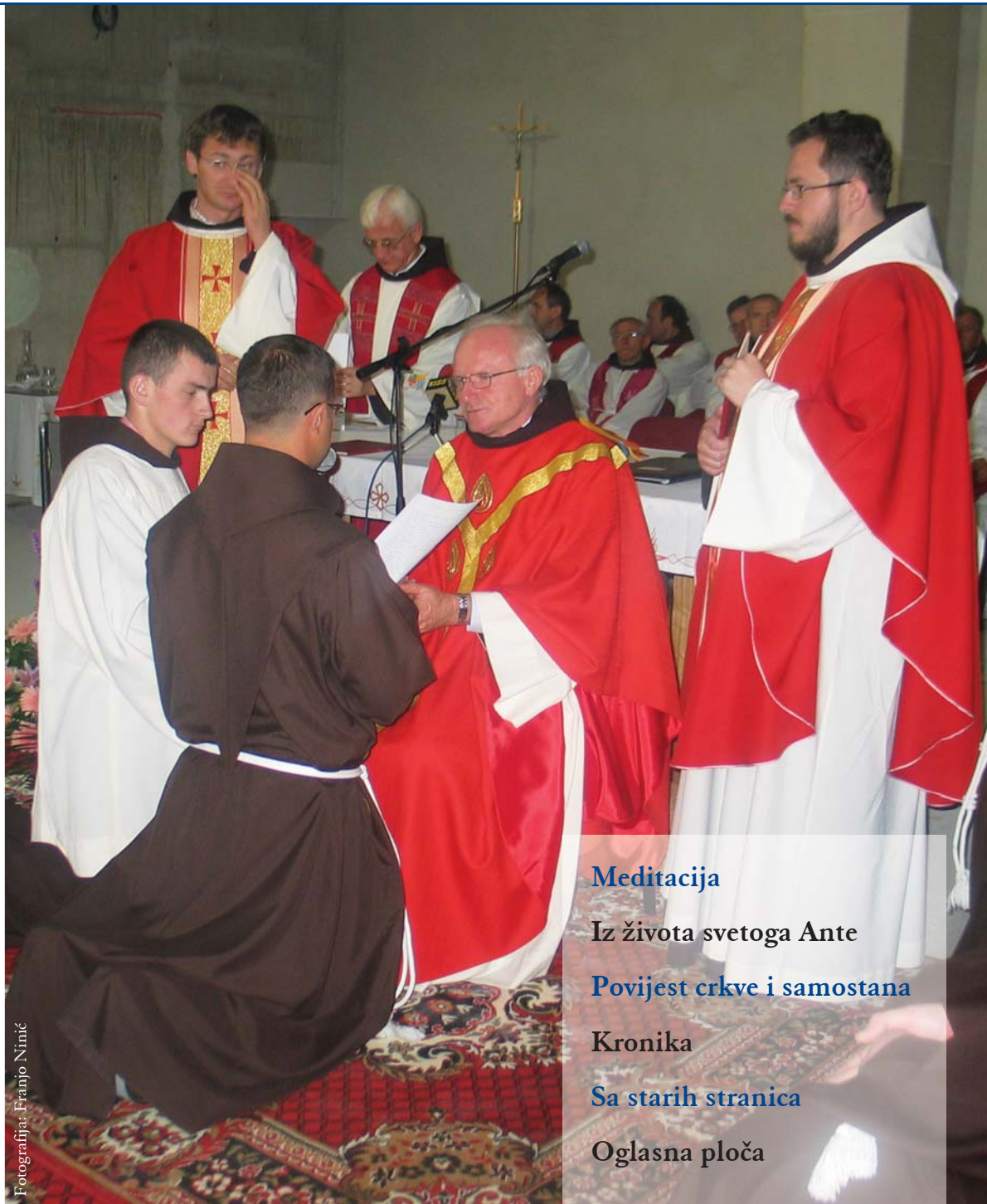

GLASNIK SVETOG ANTE

GLASILO SVETIŠTA SVETOG ANTE SARAJEVO / BISTRİK

[Meditacija](#)

[Iz života svetoga Ante](#)

[Povijest crkve i samostana](#)

[Kronika](#)

[Sa starih stranica](#)

[Oglasna ploča](#)

Sveti Anto i sveti Franjo

Poštovani štovatelji sv. Ante!

Tri ljetna mjeseca, ako ih je uopće i bilo tri, prođe *dok si udario dlan o dlan!* Stiže jesen i, uz sve one prekrasne njezine rujanske boje, jesen nekako prerano u naše dane i domove unese hladnoću. Osim toga, već na prvom jesenskom koraku, na početku listopada ususret nam tiho i nenametljivo dođe blagdan sv. Franje Asiškoga, a s njim i novi, treći po redu godišnji termin izlaženja iz tiska našega *Glasnika svetog Ante*.

Sveti Franjo je umro 3. listopada 1226, a u kalendaru je njegov blagdan 4. listopada. Blagdan se na ovim našim bosanskohercegovačkim prostorima proslavlja doista tiho i jednostavno kakav je i bio život sv. Franje. Naime, u usporedbi, recimo, sa sv. Antom, manje se zna za njega i za njegov blagdan, manje je vjernika toga dana na slavlju svetih misa... K tomu, dok je sv. Anti u Bosni i Hercegovini posvećeno čak 25 župa, sv. Franji posvećeno je svega deset!

No nije to jedina neočekivanost u usporedbi sv. Franje, utemeljitelja Franjevačkog reda i sv. Ante, jednog od najpoznatijih članova toga Reda. Naime, za sv. Antu bi se očekivalo da bude svetac učenih! Jer, on je pisac knjiga, glasoviti propovjednik i crkveni naučitelj. Ipak, on je najomiljeniji svetac širokih slojeva naroda.

S druge pak strane, sv. Franjo je, kako piše Ivan Golub, "jednostavan kao jutro i raspjevan kao zora, prijatelj ptica, mora i djece. Nije ni svećenikom postao. Iza njega nisu ostali debeli svesci knjiga. Nije držao katedru niti na jednom učilištu, niti je pripadao kojem znanstvenom kolegiju". Znajući to mogli bismo za njega reći da je najpučkiji svetac. Ipak, skromni sv. Franjo je svetac učenjaka.

Kako to protumačiti?

Jednostavno! Očito je da učenost ne mora biti prepreka da bi se bilo blizak onom običnom čovjeku, kao što ni neučenost ne mora biti razlogom da se bude dalek nekom učenom čovjeku.

Mi u *Glasniku* pokušavamo u svakom broju biti bliski svima i svima na jednostavan način približiti i jednostavnost svetog Ante i, sada, svetog Franje. Pokušali smo to i u ovom broju. Pisali smo i o jednom i o drugom svecu, kao i o njihovoj subraći u našoj domovini. Vi prosudite jesmo li uspjeli! A mi se nadamo da ćete na stranicama trećeg *Glasnika svetog Ante* imati barem malo korisnog štiva za ove hladnije dane!

Ugodno čitanje!

Urednik

Gabriel Jurkić, *Sveti Franjo*

Franjina molitva

(izrečena jednom u Sarajevu)

Gospodine, učini me oruđem svoga mira! Bože, pomози nam da postanemo putovi ostvarenja mira među ljudima, ovdje, u ovome gradu, u ovoj zemlji, među ljudima s kojima svaki dan živimo.

Gdje je mržnja, da donosim ljubav! Ne dopusti, Gospodine, da naša zemlja bude zemlja mržnje, nego da uvijek bude prostor susretanja različitih ljudi, različitih vjera, svjetonazora i uvjerenja. Dopusti da i u Bosni bude ljubav mjera života i djelovanja.

Gdje je uvreda, praštanje! Učini da naša zemlja, ranjena i uvrijeđena, mogne kroz srca svojih ljudi biti preporođena. Učini da praštanje bude središte naših životnih odnosa.

Zdenko Grgić, *Sveti Franjo i sveti Anto*

Stane Kregar, *Sveti Franjo i ptice*

Gdje je nesloga, da donosim istinu! Pomozi svojim, bosanskim, hercegovačkim, sarajevskim sestrama i braći da pobijede nametnutu neslogu, proizašlu iz nesretnoga rata i nesretno ustanovljenoga mira. Učini da istina pobijedi laž, laž politike, laž nacionalizma, laž „lažne“ religije.

Gdje je sumnja, da donosim vjeru! Probudi vjeru u ljudskim srcima naše zemlje i našega grada. Da mogujemo gledati naprijed, oslonjeni na Tebe, koji i u našim sumnjama govoriš da trebamo biti bolji, nasmijaniji, odgovorniji i otvoreniji i Tebi i drugome čovjeku.

Gdje je očaj, da donosim nadu! Učini nas da u svijetu, određenim hladnom tehničkom kulturom, budemo suosjećajni s čovjekom pored sebe. Da mu budemo blizu i tako mu pokažemo smisao riječi o Isusovoj braći i sestrama.

Gdje je tama, da donosim svjetlo! Pomozi nam da svaki dan svojim riječima, svojim ponašanjem, svojim dobrim djelima unosimo malu zraku svjetlosti u međuljudske odnose ovdje u našem gradu, na njegovim ulicama,

u blještavilu reklama i zagrljaju svijeta koji živi samo od profita, zarade i sebičnosti.

Gdje je žalost, da donosim radost! I na koncu, učini od nas nasmijane ljude. Da mogujemo u hladnoću odnosa i životnih situacija unijeti smiješak, što proizlazi iz nade da je moguća promjena, da je radost dovoljna ako postoje oči koje za nas plaču, ako postoje ruke koje čekaju da nas zagrlje i ako postoji Netko tko to, sa smiješkom, odozgor gleda.

(...)

Gospodine, daj da ne tražim da me tješe,

nego da ja tješim druge;

da ne zahtijevam da me razumiju,

nego da ja razumijem druge;

da ne tražim samo da mene ljube,

nego da i ja ljubim druge!

Jer tko daruje, prima;

tko prašta, bit će mu oprošteno,

i tko umire sebi, rađa se za vječni život!

Amen.

Franjo NINIĆ

Uz blagdan svetog Franje (4. listopada)

Sv. Franjo kao mirotvorac

Držeći se Isusove poruke o mirotvorstvu, sv. Franjo izabire kao pozdrav Gospodin ti dao mir, a o mirotvorcima kaže isto: „Blago mirotvorcima jer će se zvati sinovi Božji”

Franjo Asiški (1182-1226) je poznat prije svega kao čovjek koji se oduševio evanđeljem Isusa Krista i prihvatio ga jednostavno kao pravilo svojega života i života svoje zajednice kao franjevačkog pokreta ili reda. Za početak toga uzima se godina 1209. kada se on odlučuje za taj put života, te franjevci i franjevke danas pripremaju skorbu proslavu 800. godišnjice svoga postojanja i djelovanja u crkvi u svijetu (1209-2009). Poseban stav u njegovom shvaćanju i življenju evanđelja jest mirotvorstvo, po kojem se on s pravom prihvaća kao jedan od najvećih mirotvoraca u dosadašnjoj povijesti čovječanstva.

Mir i dobro

Držeći se Isusove poruke o mirotvorstvu, sv. Franjo izabire kao pozdrav *Gospodin ti dao mir*, a o mirotvorcima kaže isto: “*Blago mirotvorcima jer će se zvati sinovi Božji* (Mt 5, 9). Oni su stvarno mirotvorci koji uza sve što u ovom svijetu trpe, sačuvaju mir duše i tijela iz ljubavi prema Gospodinu našem Isusu Kristu” (*Opomene*, br. 6 i 15). U *Pjesmi stvorova* pak ovako piše: “Blago svima što ustraju u miru, jer ćeš ih, Svevišnji, okruniti.” Franjevci, zato, s pravom uzimaju za svoj pozdrav i za geslo u svom grbu: *Mir i dobro*.

Franjo je bio uvjeren da je, prema Sv. pismu, posebno samom Evanđelju, mir vrednota koja je bitno povezano s vjerom u Boga. *Šalom* je u Starom zavjetu dar Božji koji ima kao sadržaj dobrobit i puninu života, a temelj mu je zajedništvo s Bogom. Jer Bog je s Iz-

Poseban stav u životu franjevaca jest mirotvorstvo

raelom sklopio *savez mira* (Br 25, 12; Iz 54, 10). Budući da se ostvarenje mira nije postizalo u povijesti Izraela, mir postaje više stvar obećanja *novog saveza* (Jer 31, 31) po kojem će jednom u budućnosti “mačevi se prekovati u plugove” (Iz 2, 4).

Isus Krist naš mir

Božansko djelo mira našlo je svoje obećano ispunjenje posebno u Isusu Kristu, u kojemu nastupa konačno Božje kraljevstvo mira (usp. već Lk 2, 14; Mt 21, 5): “On je naš mir” (Ef 2, 14). Zato nadvladavanje neprijateljstva i nasilja postaje za Franju temeljnim i vodećim teološkim stavom (*lajtmotivom*) djelovanja u nasljedovanju Isusa. Ovo je povezano sa životnom praksom i etičkom porukom samoga Isusa: u Govoru na gori Isus blagosiva mirot-

Mirko Čurić, *Sveti Franjo propovijeda pticama*

vorce; on zahtijeva ljubav prema neprijateljima, pomirenje i - Isus umire smrću na križu! - odricanje otpora protiv zla (Mt 5).

U životu rane Crkve vrednuje se posebno pomirenje i mir. Kršćani, naime, vjeruju da se u Isusu Kristu objavio *Bog mira*, koji daruje mir i traži pomirenje ljudi međusobno i s Bogom (1 Kor 14, 33). Kasnija povijest kršćanstva svjedoči, međutim, ne samo o različitim vrhunskim djelima mira nego i velikim nemirima i ratovima među samim kršćanima kao i s ljudima drugih religija.

Među onima koji su se na poseban način zalagali za Isusovo shvaćanje i ostvarenje pomirenja i mira svakako je Franjo Asiški. U tom smislu on radi konkretno na pomirenju među zavađenim talijanskim gradovima, a zauzima se i za prestanak neprijateljstva između kršćana i muslimana izazvanog i tursko-arapskim osvajačkim ratom u Europi (sveti

rat, *džihad*) i europskim osvajanjima Palestine kao Svete zemlje (križarski rat).

Franjevci nositelji mira u Bosni

Franjevci, koji su dolazili u srednjovjekovnu Bosnu već u drugoj polovici 13. stoljeća (od 1250), a od 1292. djeluju institucionalno kao zajednica, nositelji su također mirotvorstva u tom duhu sv. Franje. Fra Mijo Vjenceslav Batinić (1846-1921), naš vjerodostojan povjesničar, o djelovanju bosanskih franjevaca piše ovako: "Koji je ma i površno upućen u bosansku povijest, poznat će, da se je franjevački red odmah pri dolasku ponarodio, preuzeo bosanske tradicije i počeo živo osiećati ne samo za vjeru i čudoređe u ovoj bogomilstvom raztrovanoj zemlji, već i za dobrobit i neodvisnost bosanske kraljevine', u kojoj su se 'neprestano isticali rodoljubljem i prostodušnošću u društvenom životu'" (*Glasnik bosanskih i hercegovačkih Franjevaca*, god. 1887, br. II, str. 21), usp. fra Julijan Jelenić, *Kultura i bosanski franjevci*, svezak I, 1912, str. 71).

Među njima je osobito istaknuti fra Anđeo Zvizdović, koji se rodio u selu Zvizdu (selo kod Kreševa ili Gornjeg Vakufa). U Franjevački red ga je primio sam sv. Jakov Markijski. Poznat je osobito po svojem hrabrom izlasku pred sultana Mehmeda II. Osvajača godine 1463. i dobivanju povelje *Ahdnama* kojom se jamči sigurnost i sloboda franjevcima i njihovim vjernicima u Bosni. Bio je dugo godina poglavar Bosanske kustodije. Umro je na glasu svetosti 7. lipnja 1498, kada je njegov spomendan i štuje se posebno u Fojnici. Bog je njegovu svetost i čudesima posvjedočio, kako se kaže u Nekrologiju Bosne Srebrene: "Bio je svjetlo domovine i uzor svetosti..., a iza smrti se proslavio čudesima". Isti fra Mijo Batinić kaže o njemu - "da je puk jednako častio njegove ostanke i donosio djecu koja su ostajala nemoćna, i odrasli tu bi se njegovom zagovoru preporučivali, ne bez koristi."

Luka MARKEŠIĆ

Sveti Anto Padovanski (III)

Svima postaje sve

Nikada nećemo doznati na kolika je ognjišta on vratio pouzdanje, strpljivost, sklad; koliko je obiteljskih drama otklonio ili bar umanjio

Neki kažu da je bio žučljivi Židov, drugi opet da je bio nepopravljivi krivovjernik, ali ostaje činjenica da je za vrijeme jedne Antunove propovijedi o Euharistiji taj čovjek ustao i izazvao ga: "Povjerovat ću da je Krist stvarno nazočan u posvećenoj hostiji ako vidim svoju mazgu kako kleči pred pokaznicom!"

Iz propovijedi sv. Ante

Za riječju Života i vodom Mudrosti žedaju oni koji su siromašni, jednostavni i ponizni. Naprotiv, ljudi svjetovni koji piju iz zlatna kaleža poroka, zatim umišljeni savjetnici moćnih - vjerujte mi! - ne dopuštaju da im se naviješta božanska poruka.

Voljno i radosno slušanje Riječi Božje velik je znak predodređenja. Kao što čovjek u tuđini dokazuje da ljubi svoju domovinu ako traži i rado sluša vijesti iz svoje zemlje, tako se može reći da se i kršćanin već nalazi svojim srcem u nebu ako s veseljem sluša onoga koji govori o nebeskoj domovini.

Svetac je prihvatio izazov. Jadna životinja ostala je bez hrane tri dana, a nakon toga, u određeno vrijeme i na određenom mjestu, Antun pristupi s pokaznicom, a krivovjernik sa svojom mazgom. Ova, makar iscrpljena glađu, ostavi ponuđeno sijeno, koje joj je nudio gospodar, i klekne pred svetim Sakramentom.

Ne smijemo ipak misliti da je Svetac sebi probijao put čineći čudesa. Kao dobri

učenik i sljedbenik Kristov, osvajao je duše snagom molitve, dobrog primjera, strpljivih rasprava. Zahvaljujući njegovim naporima, ali i ne manje zaslužnih i plodonosnih nastojanja bezbrojnih franjevačkih i dominikanskih misionara, kršćanska je Europa u nekoliko godina stekla novi izgled, novu svježinu vjere i dobre volje.

Treba još naglasiti da se Antunov zadatak nije ograničavao samo na propovijedanje. Nosio je i ostala bremena dužnosti i odgovornosti. Dobio je neke dužnosti u okrilju svojega Franjevačkog reda, napose kao poglavar u sjevernoj Italiji. Antun je začetnik teoloških studija u svojem Redu. Sam je poučavao u Bologni, u Montpellieru, u Padovi. U kratkim predasima koji su mu preostajali sastavio je djela koja su mu, zbog duboke učenosti, zaslužila naslov crkvenog učitelja.

Poslužitelj pomirenja

Da bi se stekao dojam o tome kako je izgledao jedan dan u životu Antuna Padovanskoga, dovoljno je prenijeti riječi jednoga njegova suvremenika: "Usljed propovijedanja, poučavanja, slušanja ispovijedi, često mu se događalo da bi dočekao zalaz sunca, a da nije ni stigao uzeti hranu." Na tisuće je dolazilo odasvud slušati njegove propovijedi i, naravno, svi su se tiskali da bi se ispovjedili kod njega. Njegovo kršćanstvo nije bilo razvodnjeno ili zaslađeno, već odlučno i strogo; to ipak nije obeshrabrivalo pokornike. Mnogo je vremena proveo u ispovjedaonici, tako da je sebe sveo na krhotinu. Hranu je uzimao na brzinu i malo; odmor mu je bio kratak, a zdravlje mu je bilo narušeno još od onih mjeseci provedenih u Maroku.

Ne treba se onda čuditi što je uz tako proveden život dosegao svega 36 godina. Što

se tiče njegova ispovijedanja, pronosile su se svakakve i vrlo dojmljive priče. Kao ona da je neki grešnik, iz osjećaja srama, napisao dugačak popis svojih grijeha, a dok ih je Antun očima čitao, brisao se grijeh za grijehom. Kod druge ispovijedi neki se mladi Padovanac, imenom Leonardo, optužio da je vlastitu majku udario nogom. Antun mu je gorko predbacio: “Nogu koja udara roditelje, trebalo bi odrezati!” Leonardo se vrati kući, uzme pilu i odreza sebi nogu. Majka sva u očaju počne vikati, a kako se Antun nalazio blizu, doču buku, svrati u obitelj i na čudesan način spoji odrezani dio noge s ostalim dijelom mladićeve noge.

Apostol mira i dobrote

Prvi su se franjevci pozdravljali riječima: *Mir i dobro!* Mir i dobrota između civilnih i vjerskih vlasti, mir i dobrota između raznih vrsta ljudi, razdiranih strankama i bandama, mir i dobrota između raznih općina, koje su interesi i ponos dijelili bez prestanka. Mir i dobrota unutar kućnih zidova, gdje ponekad nesloga i zloba čine zrak neupotrebljivim, a život postaje muka.

Antun je uživao silan ugled zbog svoje svetosti, zbog glasa da čudotvorstvo lebdi oko njegove osobe, zbog sposobnosti da ljubaznošću uspostavi ravnotežu tamo gdje su mnoge djelatnosti unosile nemir. Stoga se ne treba čuditi da su mnoge obitelji u teškim trenucima tražile njegovo posredovanje u molitvi i uvjeravanju, kako bi se prevladala kriza.

Nikada nećemo doznati na kolika je ognjišta on vratio pouzdanje, strpljivost, sklad; koliko je obiteljskih drama otklonio ili bar umanjio; koliko je žalosnih slučajeva ublažio svojom riječju vjere i pozivom da iziđu iz uskoće sebičnosti, prkosa, mržnje, nepomirljivosti. Predaje, koje su do nas doprle u obliku legendi, potvrđuju značajne intervjue sv. Antuna. Na primjer, jednom je pozvao novorođenče da progovori i tako javno posvjedoči nevinost majke koja je nepravedno bila osumnjčena od muža; drugi put je na čudesan način ozdravio ženu koju je muž, u napadu ljubomore, smrtonosno ranio bodežom.

Vergilio GAMBOSO

Franjevci u Sarajevu (I)

Fratara ima - nema samostana

Zanimljivo je da se na području današnjeg Sarajeva u dokumentima ne spominje ni jedan franjevački samostan sve do kraja 19. stoljeća

Godine 1991. navršilo se točno sedam stoljeća kako su dvojica učenih franjevaca fra Marin i fra Ciprijan na molbu srpskog kralja Štefana Dragutina došla i nastanila se u sjeveroistočnoj Bosni, u gradiću Srebrenici. Sa sobom su te davne 1291. godine u svojoj putnoj torbi donijeli zadatak da iskorijene krivovjerje što prije njih nije uspjelo dominikancima. Oni su pak i njihova kasnija subraća uspjeli iznad svih očekivanja! Kroz više od sedam stoljeća provedenih na ovom bosanskohercegovačkom tlu franjevci su se do u dubinu svojih bića povezali s bosanskim katoličkim pukom i stvorili nadaleko poznat, priznat i općenito prihvaćen pojam fratara. A po gradu u kojem su se prvotno nastanili kasnije je cijela bosanska franjevačka provincija dobila ime *srebrena*.

Katolički geto

Po dolasku u Bosnu i preuzimajući glavnu brigu za katolike u njoj sve do prestanka osmanske vladavine u ovim krajevima franjevci su ovdje podigli mnoštvo svojih samostana. Bili su okupljeni u provinciji *Bosni Srebrenoj*. Istodobno, bosanski je biskup stolovao u Đakovu i ostao tamo sve do 1735. godine kada se za Bosnu osniva Apostolski vikarijat. Apostolski vikar odnosno biskup, koji je u isto vrijeme i franjevac, stolovao je otada u jednom od tri samostana: Fojnica, Kreševo i Kraljeva Sutjeska te, uz pastoralnu brigu za bosanske katolike, dijelio i njihovu tešku životnu sudbinu.

Za postojanje katoličke vjerničke zajednice i u Sarajevu u prvom stoljeću osmanskog osvajanja Bosne može se naći dosta dokumenata i pisanih tragova...

Tako poznati putopisac Evlija Čelebija u svom *Putopisu*, nastalom nakon njegova putovanja kroz naše krajeve 1660. godine, osjetno uvećavajući ukupni broj mahala u Sarajevu, piše kako „Grci, Jermeni i Franci, ukoliko ih ima, nemaju svojih mahala, jer oni ovdje samo dolaze i prolaze”. Pod imenom *Franci* Čelebija misli na kršćanske

Europljane uopće, dakle i na Dubrovčane, a njegov izričaj da oni samo „dolaze i prolaze” objašnjava činjenicu osciliranja ukupnog broja sarajevskog katoličkog stanovništva kako se to pojavljuje u nekim dokumentima.

Da je prvih desetljeća 17. stoljeća postojala u Sarajevu katolička četvrt odnosno geto, svjedoči također i fra Pavao Rovinjanin koji 1638. opisuje sarajevske prilike ovako: „Kršćani stanuju u predjelu odijeljenom od Turaka i zatvaraju se, kao što čine Hebreji u venecijanskom getu“.

Dubrovački trgovci - sarajevski katolici

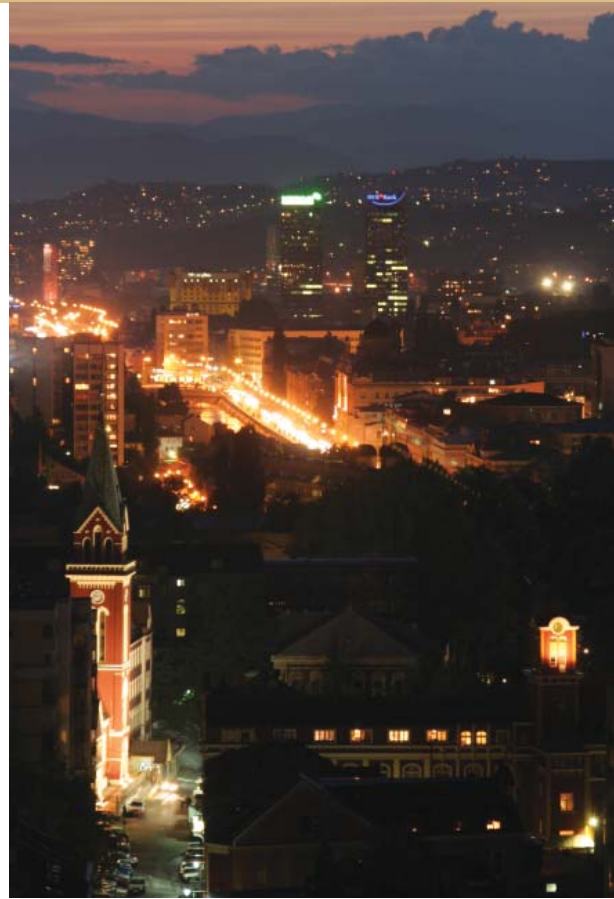
Godine 1435. zauzeli su Turci varoš Vrhbosnu i prozvali je Sarajevo. Jedna se gradska četvrt Sarajeva u kojem su živjeli katolici, na koju misli Ćelebija a spominje Rovinjanin, nazivala Latinluk, a most se na rijeci Miljacki uz nju nazivao Latinska ćuprija. Četvrt je, kao i most, dobila ime po kršćanskom pučanstvu latinskog liturgijskog obreda, koje je u njoj živjelo uz većinsko muslimansko stanovništvo u drugim dijelovima Sarajeva. Taj je Latinluk 1652. brojio oko 200 katoličkih obitelji. Bili su to pretežno predstavnici dubrovačkih trgovaca, koji su imali svoje vijeće i svoj pečat. A jer su bili upravo trgovci, imali su važne uloge u svakidašnjem životu svoga grada, pa čak i zemlje. Živjeli su u *bratovštinama*, čiji je broj varirao od vremena do vremena već prema političkim prilikama i njihovim trgovačkim poslovima koji su ih primoravali da neko vrijeme napuste Sarajevo i kasnije se opet u njega vrate.

Franjevci su se, s punim pravom to možemo danas pretpostaviti, od svog dolaska u Bosnu pastoralno skrbbili i za katolike u Sarajevu. No zanimljivo je da se na području današnjeg Sarajeva u franjevačkim dokumentima ne spominje ni jedan franjevački samostan sve do kraja 19. stoljeća, kada je podignut sadašnji samostan sv. Ante. A crkva i katolička župa zasigurno su postojali. Današnja katedralna župa u Sarajevu, naime, ima svoj korijen čak

u srednjem vijeku i usko je povezana s gradnjom katedrale sv. Petra sredinom 13. stoljeća u Vrhbosni na području današnje Skenderije.

Katolička se župa u Sarajevu ponovno izrijekom spominje i u 16. stoljeću i prvotno je bila u nadležnosti visočkog franjevačkog samostana, a kada je on krajem 17. stoljeća napušten, pastoralnu su brigu o sarajevskim katolicima preuzeli kreševski franjevci. Sarajevska je katolička zajednica već tada bila vrlo dobro organizirana, franjevci su imali svoju župnu kuću s crkvom. Prema jednom dokumentu iz 1581. u Sarajevu je u Latinluku bio župnikom, tada su ga nazivali kapelanom, poznati bosanski pisac fra Matija Divković, otac bosanske književnosti. On je upravo u Sarajevu 1609. dovršio svoje djelo *Nauk krstjanski* i započeo pisati *Sto čudesa*.

Marijan KARAULA

Sarajevo (Bistrik) noću

Benedikt - Franjo Asiški - Thomas More

Tri dobra modela

Sva trojica su slijedili evanđelje i bilo im je jasno da život treba posve posvetiti njegovim zahtjevima

Među kršćanima i u Crkvi često se i žučno raspravlja o tome treba li i, ako treba, na koji način biti angažiran u društvu, treba li ulaziti u politiku, kako živjeti u javnosti. Već su neki autori upozorili da postoje za to tri dobra modela: Benedikt - Franjo Asiški - Thomas More. Sva su tri sveca, a time i mogući uzori za nadahnuće.

Sveti Benedikt, zaštitnik Europe

Benedikt se u VI. stoljeću u vrijeme propasti antičkoga doba i počecima srednjega vijeka povlači iz Rima i osniva samostansku zajednicu. Uređuje ju na strogom načelu izmjene molitve i rada, fizičkog i intelektualnog, te postaje preporoditelj i duhovni i privredni te otac europskoga svijeta do danas.

Franjo će u XIII. stoljeću, u visokom srednjem vijeku, u dobu razvoja gradova, novčane trgovine, izići među ljude, na trgove i ceste, i u podijeljenom svijetu između bogatih i siromašnih okrenut će se posve siromašnima, patnicima i prezrenima. U njima će vidjeti Isusa i biti nadahnutelj mnogih socijalnih i karitativnih pokreta, te teologija oslobođenja sve do danas. Povlačit će se od ljudi u osamu samo da se što bolje u razmatranju evanđelja pripremi za njegovo svjedočenje. Kao putnik i pridošlica, oboružan jedino Isusovim riječima, on je putujući propovjednik. Stići će sve do egipatskoga sultana, te će u vremenu križarskih vojni kako protiv here-

tika unutar Crkve tako protiv muslimana zagovarati dijalog, nenasilje i miroljubivi susret ljudi različitih uvjerenja i vjera. Uz iznimnu ljubav prema prirodi i svim stvorenjima njegova prisutnost među ljudima unosila je radost i otvorenost i za ono što djeluje nevrjedno ljubavi, što treba mrziti i prema čemu treba biti neprijatelj.

I treći model kršćanskoga angažmana u društvu jest engleski humanist, pravnik, obiteljski čovjek, visokorangirani „političar“ XVI. stoljeća, stoljeća kraja srednjega vijeka i početka novoga, vremena reformacije i religioznih ratova u Europi. On se kao kancelar Henrika VIII. protivi njegovoj samovolji te nasuprot strahu i udvorništvu crkvenih velikodostojnika ne potpisuje papir koji je protiv njegove savjesti. Thomas More biva pogubljen.

I Benedikt i Franjo i Thomas More slijedili su evanđelje i bilo im je jasno da život treba posve posveti njegovim zahtjevima.

Ivan ŠARČEVIĆ

Mlada misa nakon 44 godine

U subotu, 15. rujna, za svećenika je zaređen fra Kristijan Montina, član Franjevačke provincije Bosne Srebre. Svetu misu i obred ređenja u sarajevskoj katedrali predvodio je kardinal Vinko Puljić zajedno s provincijalom fra Mijom Džolanom i dvadesetak svećenika, te uz rednikovu rodbinu i prijatelje.

Fra Kristijan je rođen 1981. u Sarajevu, gdje se i počeo školovati. Nastavio je u Visokom, Kiseljaku. Diplomirao je na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Svečane zavjete položio je 14. rujna 2005. u Dubravama, a za đakona zaređen 25. ožujka ove godine. Mladu misu proslavio je 23. rujna u crkvi sv. Ante na Bistrici u Sarajevu. Bila je ovo prva mlada misa u našoj crkvi nakon punih 44 godine.

Franjevački svjetovni red

Biti Franjin u svijetu

Oni koji ga žele slijediti mogu u svijetu, "daleko od samostana", ići Franjinim putem zajedno sa svojom djecom, svojim muževima, svojim ženama, sa svojim roditeljima

Izvanrednost pojave sv. Franje početkom 13. stoljeća poznata je mnogima, i većina je od njih uvjerena da joj slične nije bilo ni prije ni poslije njega.

Izvori

Sv. Franjo se rodio u Asizu, u Italiji, koncem godine 1181. Kao i svi od Boga nadahnuti ljudi, nije ništa ni planirao ni organizirao. Sve je pripustio djelovanju Božjega Duha koji ga je već u ranoj mladosti bio snažno obuzeo. Taj Duh Božji ga je - i doveo na Kristov put. Franjo je osjetio (ne samo shvatio) da je to ono što je tražio, stoga dvoumljenja nije više bilo. Jednostavnost, siromaštvo, križ i patnja kao izvori trajne radosti, postaju Putem kojim će Franjo odsada ići. Svjestan je da ih Krist svojim ulaskom u povijest čovječanstva i u povijest svakoga čovjeka trajno posvetio. Oni postaju Franjinim Putom, Putom do njegove konačne sreće.

Upravo takav Franjo privlači mnoge: i ratnike, i liječnike, i bogate, i siromašne, i žensko, i muško, i staro, i mlado, i one iz grada, i one sa sela... Mnogi ga žele slijediti na njegovom Putu. Prednost je što taj Put ne vodi, nužno, kroz samostan, Franjo to otvoreno govori. Oni koji ga žele slijediti mogu ostati izvan samostana, mogu u svijetu, "daleko od samostana", ići Franjinim Putom zajedno sa svojom djecom, svojim muževima, svojim ženama, sa svojim roditeljima. Mogu Franjin duh živjeti u uredima, na polju, u svim gospodarskim i političkim uvjetima i tako svijet činiti boljim, humanijim, franjevačkim.

Značenje

Ovaj franjevački pokret među svjetovnjacima službeno je od Crkve potvrđen i od Franjinih vremena nosi ime *Treći red sv. Franje*. Danas ga se pak naziva službenim i najprihvatljivijim nazivom *Franjevački svjetovni red*. U tom nazivu sadržano je i njegovo puno značenje:

Franjevački: jer se prihvaća usmjerenje vlastitoga života po uzoru svetoga Franje, svete Klare i ostalih franjevačkih velikana kroz osamstoljetnu franjevačku povijest.

Svjetovni: jer u njemu žive svoje poslanje one osobe koje ne idu u samostan da bi ostvarile ideal Franjina evanđeoskog života. One ostaju u svojim obiteljima i na svojim radnim mjestima te u takvim okolnostima ostvaruju ideale franjevačke čovječnosti.

Red: Jer označuje zajednicu osoba koje se ujediniuju i združuju u *Red* od Crkve kanoonski priznat s određenim pravima i povlasticama poput drugih redova kao što su na primjer isusovci, dominikanci, franjevci i drugi.

Pripadnike tog *Franjevačkog svjetovnog reda* susrećemo i u našem gradu. Trude se kako bi svijet u kojem žive učinili boljim, humanijim, franjevačkim. Redovito se okupljaju u crkvi i samostanu sv. Ante na Bistriku. Ako biste i sami osjetili potrebu pripadati franjevačkom pokretu, sve informacije možete dobiti u samostanu.

(Sročeno prema knjizi:
fra Kornelije Kordić, *Izvori radosti*,
Svjetlo riječi, Sarajevo 1992)

Sudjelovanje u misi

“Nek vjernici tom otajstvu vjere ne prisustvuju kao tuđinci ili nijemi gledatelji, nego neka ga kroz obrede i molitve dobro razumiju, te svjesno, pobožno i djelatno sudjeluju u svetom činu.”

“Da bi se postiglo što djelatnije sudjelovanje, neka se vodi briga o usklikima puka, odgovorima, psalmima, pripjevima, pjesmama kao i o činima, kretnjama i držanju tijela. U pravo vrijeme neka se obdržava i sveta šutnja.”

Dođimo na vrijeme

Na slavlje mise dođimo na vrijeme da ne smetamo druge u molitvi. Nemojmo ostati u dnu crkve. Krist nas poziva da se pridružimo svojoj braći. Nemojmo se stoga sustezati da pođemo u prve redove ili da zauzmemo prazna mjesta.

Pridružimo se svojoj braći

Sveti nam Ivan poručuje: Lažac je onaj koji kaže da ljubi Boga koga ne vidi, a ne ljubi braću koju vidi. Danas bi nam rekao: Lažac je onaj koji dolazi u crkvu da se susretne sa svojim Bogom a ne pozna one koji su pokraj njega. Lažac je onaj koji bi htio radosno pjevati u čast Bogu, a tmurno bi lice pokazivao svojoj braći i bio ravnodušan i nestrpljiv.

Kad dođemo na misno slavlje pokažimo drugima prijateljstvo i pažnju. Možda će biti dostatan jedan osmijeh ili stisak ruke, zanimanje za brige i teškoće drugih da očitujemo prijateljstvo i stvorimo dublje zajedništvo.

Molimo i pjevajmo

Pjevajmo i molimo zajedno s drugima, pa i onda kad nismo baš najbolje uvježbani. Misa je Kristova večera, pa stoga to treba postati i gozba cijele obitelji vjernika. Nemojmo se ustručavati glasno i razumljivo odgovarati na molitve i zazive.

Naše držanje

Držanje tijela kod mise nije propisano. Ono zavisi o običajima pojedinih bogoslužnih skupova. Redovito se sjedi za vrijeme biblijskih čitanja (osim za navještaja evanđelja) i za vrijeme homilije. Stoji se na početku mise, za poklika evanđelju (Aleluja), za vrijeme navještaja evanđelja, Vjerujem i sveopće molitve te svaki put kad nas svećenik pozdravlja, poziva na molitvu, kad moli glasno u naše ime, naročito za vrijeme euharistijske molitve.

Nakon mise živimo i dalje s Kristom!

Kod mise ostanimo sve do svršetka dok nas svećenik ne otpusti pozdravom Idite u miru. Na izlazu iz crkve popričajmo s vjernicima koji su s nama sudjelovali u euharistiji. A u cijelom svom životu budimo svjedoci Krista Gospodina koji nas neprestano poziva za stol svoje ljubavi.

Ljeto puno događaja

1. lipnja. 2007. Prema odluci starješinstva Bosansko-hrvatske Provincije časnih sestara njihovi su premještaji zahvatili i našu kuću. Tako je za kuharicu u samostan došla s. Lucija Klarić zamijenivši s. Daru Zekić. A umjesto s. Staze Marijanović došla je s. Alberta Kuprešak.

10. lipnja 2007. Za proslavu zaštitnika naše crkve sv. Ante pripremili smo se trodnevnicom. Prvi dan trodnevnice misu i propovijed imao je fra Franjo Ninić, drugi dan fra Petar Anđelović, a treći dan misu uočnicu predvodio je fra Ivan Šarčević. Na sam dan svetkovine mise su slavljene svakog sata od 6 do 13 sati, a onda su nastavljene od 16 do 18 sati. Zadnja misa slavljena je u 20 sati. Svečanu misu u 11 sati predvodio je fra Ivan Bubalo, a u 18 sati fra Zlatko Špehar, gvardijan iz Vukovara.

15. lipnja 2007. Po svojoj osobnoj odluci našu je kuću napustila gospođa Dragica Zuber. Ona je radila u kuhinji sa s. Darom, a sada je na to mjesto došla gospođa Borka Vilić.

15. lipnja 2007. Neposredno iza blagdana sv. Ante počela je obnova suterena našeg samostana. U isto vrijeme počeli su i radovi na ugradnji lifta u našoj kući. Radove na obnovi suterena izvodi poduzeće *Nikodil* iz Kiseljaka, koje vodi Nikola Dilber, a na ugradnji lifta radi sarajevsko poduzeće *Dimont*. Zbog ovih radova i skorog preseljenja Provincijalata u samostan na Kovačićima Definitorij Provincije donio je odluku da se iz našeg samostana na Kovačice izmjesti i provincijski arhiv.

16. lipnja 2007. U povodu svetkovine sv. Ante Padovanskog održao je interreligijski zbor *Pontanima* svoj godišnji koncert u crkvi sv. Ante na Bistriku.

24. lipnja 2007. I ove godine organizirali smo tradicionalno hodočašće sv. Ivi u Podmilačje. Braća su za ispovijedanje otišla dan ranije, a dva autobusa hodočasnika pratio je fra Perica.

28. lipnja 2007. Hrvatsko narodno vijeće, podružnica Brčko upriličilo je svečanu akademiju u povodu 70 godina života fra Petra Anđelovića. Tom prilikom predstavljena je njegova knjiga *Fratar i njegova Bosna* u izdanju izdavačke kuće *Rabic* iz Sarajeva.

3. srpnja 2007. Nakon što je 1. srpnja otvorio Festival Baščaršijske noći u sklopu ove manifestacije Bečki muški pjevački zbor pjevao je *Missam dalmaticam* (Franz von Suppe) i još neke religiozne pjesme na euharistiji u franjevačkoj crkvi na Bistriku, primjerice od Palestrine i Beethovena. Ovaj najstariji i tradicijom bogati bečki amaterski zbor djeluje više od 160 godina i gostovao je posvuda u svijetu. Osnovao ga je 1843. August Schmidt. Za njega su, između ostalih, komponirali J. Strauss (zborsku dionicu *Na lijepom plavom Dunavu*), A. Bruckner, R. Wagner. Zbor ima oko 60 pjevača, a njime dirigira Antal Barnas.

15. lipnja 2007. Na međunarodnom natjecanju zborova pod nazivom *Musica mundi* održanom u Rimu od 10. do 15. srpnja, interreligijski zbor *Pontanima* iz Sarajeva, kojim dirigira Josip Katavić, a čije je utemeljitelj i voditelj bosanski franjevac fra Ivo Marković, osvojio je dvije prestižne nagrade: zlatnu plaketu u kategoriji suvremene sakralne glazbe i srebrnu diplomu u kategoriji *Sakralna muzika - otvorena kategorija*. Ovim vrijednim nagradama *Pontanima* je još jedanput posvjedočila da se *muzikom religija* može dostojno predstaviti vlastitu zemlju, ali i pokazati umjetnički potencijal koji ovaj zbor svakako posjeduje.

14. rujna 2007. U Franjevačkom samostanu sv. Nikole, današnji Franjevački međunarodni studentski centar (FMSC) proslavila je Provincija Bosna Srebrna svoj dan. Radilo se o trostrukom slavlju: patronu provincije (Uzvišenje sv. Križa), Kapitolu na rogožinama i svečanom zavjetovanju sedmorice kandidata.

O pobožnosti utorka na čast sv. Anti

Jesi li ikad, dragi čitatelju, bio utorkom u kakvoj crkvi, gdje se nalazi oltar sv. Ante? Jesi li pri tom vidio onu množinu svijeta, što kleči pred njegovim oltarom i moli se skrušeno, zaufano?! Sigurno jesi! A možeš bit, da ti je tada palo na um, zašto baš svijet štuje utorka kao Svečev dan? I nisi znao odgovoriti. Pa evo ja ću ti pomoći. Kazat ću ti, kad se je počeo štovati utorka i zašto se je počeo štovati.

Prvo kad? Utorka se je počeo štovati odmah nakon smrti sv. Ante. Povod toj pobožnosti dao je veličanstveni pogreb Svečev, koji se je obavio uprav u utorka 17. lipnja god. 1231. u bijeloj Padovi. Tog dana ukazase se tolike milosti udjeljenja vjernicima od sv. Ante. - Da, štovao se je u početku utorka, ali se ljudsko srce brzo ohladi i pobožnost prama utorku zamre kroz dugi razmak vremena.

Ali gle, šesnaesti vijek prednjači prošlim vijekovima i kara ih svojim primjerom, jer obnavlja zapušteni utorka. U tom vijeku uspiri se pobožnost prama utorku tako, da je zaplamsao u srcu vjernika žar ljubavi za tim danom.

God. 1616. življahu muž i žena u talijanskom gradu Bolonji, oboje plemenitih osjećaja i neprikorna života. Proživjeli su skoro dvadeset i dvije godine bez poroda. Napokon izgubiše svaku daljnu nadu o porodu. Jadikovala je tužna žena, jer je morala tolike prijekore i karanja mnogo snositi sa strane svoga čovjeka. Jednog dana ganuta nad svojom sudbinom, probudi joj se na jedan čas pobožnost i pouzdanje u zagovor sv. Ante. Zato se odmah orošenim zeicama obrati Svecu i zaprosi ga ganutim srcem, da se smiluje njezinoj tjeskobi i usliši joj želju.

Svetac svegjerno dobar i milostiv, primi molbu svoje štovateljice. - Slijedeći noći ukaza joj se sv. Anto i reče: „Obagji za devet utorka moju sliku u franjevačkoj crkvi i pristupi bogoljubno na sv. sakramente – i tvoja će želja biti uslišana“. Plemenita gospogja izvršivši naregjeno, porodi sinčića, ali šta? Jednog nagrđenog i izobličenog sinčića. Na taj potresni prizor nije ni na kraj pameti imala, da ga je na zagovor sv. Ante porodila. No ohrabrena živom vjerom, koja brda premješta, odnese ga na podnožje oltara sv. Ante. Čim ga je položila – mališ se odmah zakrijesi izvanrednom ljepotom i postade lijep i čil kao i ostala djeca.

Ovaj se dogagjaj munjevnom brzinom razglasio po raznim krajevima. Otale potječe pobožnost devet utorka; ali kašnje pobožnost štovatelja sv. Ante nije bila zadovoljna sa devet utorka, već ih poveća na trinaest u spomen tužnog dana 13. lipnja, kada je naš Svetac odselio u lijepi raj.

Dnevice je rasla pobožnost prema trinaest utorka tako, da danas nema gotovo kršćanske duše, koja ne bi znala za trinaest utorka.

Tko je u tjeskobi i nevolji, nek se obrati moćnom zagovoru sv. Ante; nek pristupi k podnožju njegovih oltara i nek tu vruće i ustrajno prosí od Padovanca sve potrebe i milosti. Da što brže isprosi pomoć, nek čini trinaest utorka, i vidiće, koliko sv. Anto svoje štovatelje ljubi, uslišaje i pomaže.

Susjed MILOVANOV

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, VII, Visoko, 1. prosinca 1912, br. 12, str. 195-196

Miljenčad sv. Ante

Nijesmo jedanput, nego višekrat dokazali slikom ili opisom, kako naš Svetac pritiče u pomoć nejakoj dječici, osobito onoj, koju njihovi roditelji zavjetuju obući u habit sv. Ante. Šta pokazuje ova osobita svečeva naklonost djeci? Ništa drugo, nego da nevini i djevičanski Anto najvoli ono, što je nevino, a to su mala djeca...

Na slici: Mali Rudolf Rako iz Risana, Marija Vranić iz Kostrene i Anto Čurčić iz Odžaka

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, br. 1, Visoko, 1. siječnja 1912., str. 19

Francesca carica za crkvu sv. Ante

Eugenija, žena cara Napoleona III., koja i sad živi u 86. godini života, učinila je, dok bješe francescom caricom, kneževski dar staroj crkvi sv. Ante u Sarajevu. Župnik fra Grgo god. 1864. dade preko franceskog konzula poniznu molbu na Njezino Veličanstvo, i brzo su slijedili previšnji darovi; a to bijahu ovi:

Kalež i plitica od suhoga srebra pozlaćen.

Misal (misna knjiga).

Dvije svilene paramente s misnom košuljom i pripadajućim komadima.

Baldakin (nebo) za procesiju sa svom opremom.

Kadionjak s lagjicom posrebren.

Dvanest čiraka od mjedi pozlaćenih.

Križ od mjedi pozlaćen.

Slika bl. Djevice Marije za oltar.

Dvanest umjetnih cvjetova za oltara.

Osim ovoga sagragjen je i urešen na caričin trošak oltar Majke Božje u spomenutoj crkvi.

Još se samo neki od navedenih darova nalaze u sadašnjoj crkvi, a druge je sve proždoro ljuti požar 1879. - Nek sv. Anto krijepi visoku dobročiniteljicu u njezinim velikim godinama i u danima progonstva!

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, br. 6, Visoko, 1. lipnja 1911., str. 100

MISE U NAŠOJ CRKVI

Nedjeljom: u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Svaki utorak posvećen je sv. Anti i mise su uz pobožnost sv. Anti u 8 i 18 sati. Nakon večernje mise predavanje za studente i mladež te druženje u samostanskoj dvorani.

Radnim danom samostanska misa s jutarnjom je u 7.30 sati, te večernja misa u 18 sati.

Prije svake mise može se potražiti svećenika za ispovijed i uvijek dogovoriti vrijeme za duhovni razgovor.

U crkvi se tijekom godine održavaju brojni glazbeni koncerti, a samostanska *Mala galerija Sveti Anto* je otvorena za susrete raznih udruga, za održavanje različitih vjerskih i kulturnih priredbi, okruglih stolova i znanstvenih predavanja.

Majka brojne duhovne djece

Na dan Srca Isusova 1903. zaklopi oči slavni londonski nadbiskup Vaughan. Njegova sveta majka molila je uvijek Boga, da On sve trinaestero njezine djece pozove u duhovnički stališ. I Bog ju doista uslišo! - pet joj kćeri stupi u samostan, a šest sinova postadoše svećenici, od njih trojica biskupi.

Glasnik sv. Ante Padovanskoga, VII, Visoko, 1. ožujka 1912, br. 3, str. 50

Tiskanje ovoga broja našega *Glasnika sv. Ante* pomogao je Grafički atelje OSKAR Sarajevo.
Iskreno zahvaljujemo!

Nakladnik: Franjevački samostan sv. Ante, Sarajevo, Franjevačka 6
Tel: 033/236 107, fax: 033/236 108
E-mail: sv.anto@bih.net.ba
www.svantosarajevo.org
Glavni urednik: Marijan Karaula
Lektura: Ivo Pranjković
Fotografija: Marijan Karaula
Grafički urednik: M.S. Štrika
Tisak: OSKAR Sarajevo

KALENDAR DOGAĐAJA

Ponedjeljak 1. listopada

Početak listopadske pobožnosti. Molitva Gospine krunice u 17.40 sati, a nakon toga slavlje svete mise.

Srijeda 3. listopada

Uočnica svetkovine svetog Franje Asiškoga. Pjevanu misu i svečani obred preminuća svetog našeg oca Franje u 18 sati predvodi provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan.

Četvrtak 4. listopada

Svetkovina svetog Franje Asiškoga, utemeljitelja franjevačkog reda. Mise u 7.30, 11 i 18 sati.

Subota 13. listopada

U Bosanskom kulturnom centru u Sarajevu održat će se u 17 sati jubilarni, deseti po redu FRAMAFEST, na kojem će nastupiti šesnaest izvođača novokomponiranih duhovnih pjesama. Prije festivala slavit će se u 12 sati sveta misa u crkvi svetog Ante na Bistriku.

Utorak 23. listopada

Molitva za mir u Duhu Asiza. Slavlje mise u 18 sati predvodi i propovijeda fra Ivan Šarčević.

Nedjelja 28. listopada

Hodočašće u Kraljevu Sutjesku. Sjećanje na posljednju bosansku kraljicu Katarinu, koja se u Franjevačkom redu štuje kao blaženica. Misu u 11 sati u sutješkoj samostanskoj crkvi predvodi đakovački biskup dr. Marin Srakić (prijave na našoj samostanskoj porti).

Četvrtak 1. studenog

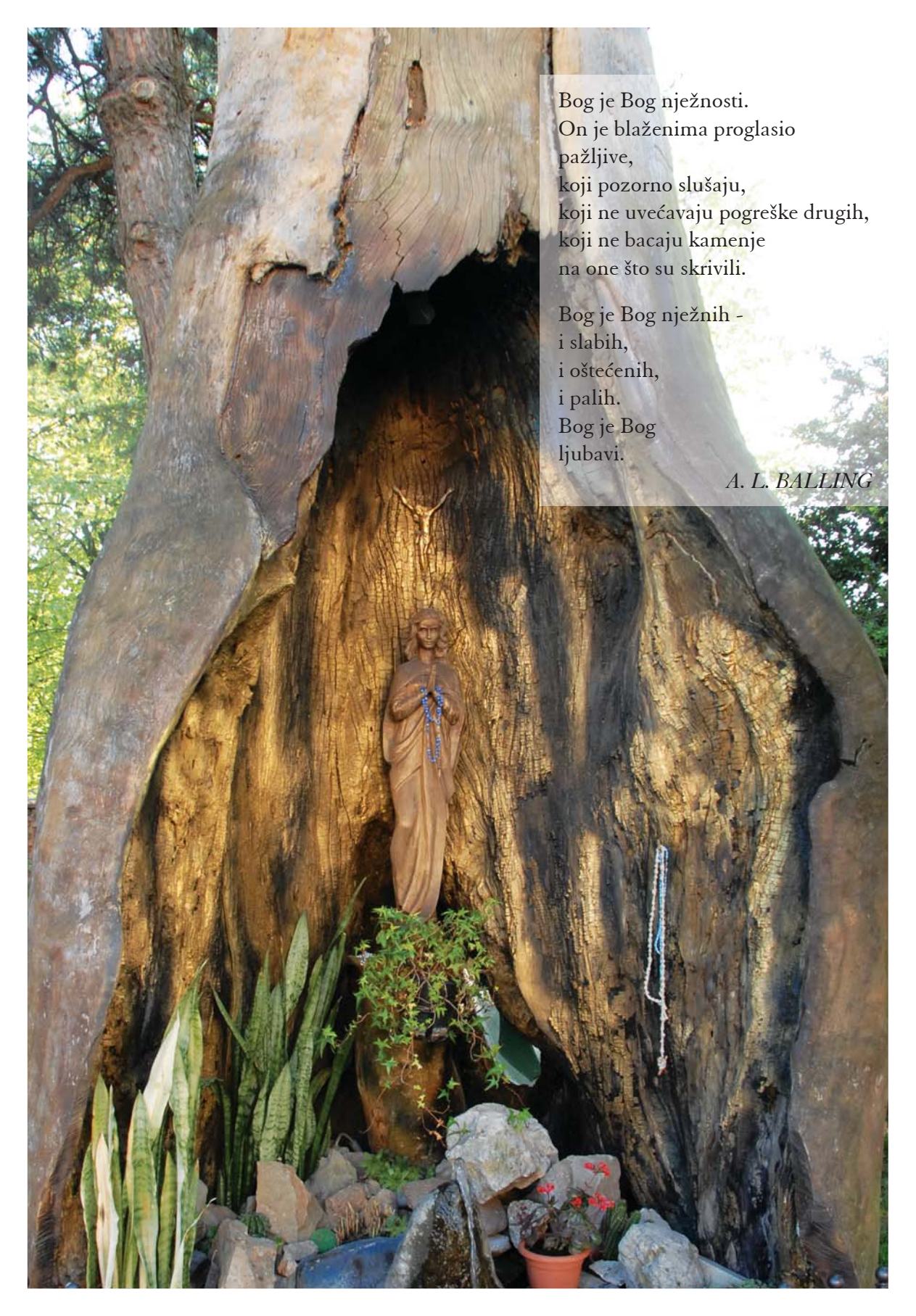
Svetkovina Svih svetih. Mise u 7.30 i 18 sati. Posjet groblju Sveti Josip.

Petak 2. studenog

Spomen svih vjernih mrtvih (Dušni dan). Mise u 7.30 i 18 sati. Posjet groblju na Barama.

Nedjelja 25. studenog

Svetkovina Krista Kralja. Zadnja nedjelja crkvene godine. Mise u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Bog je Bog nježnosti.
On je blaženima proglasio
pažljive,
koji pozorno slušaju,
koji ne uvećavaju pogreške drugih,
koji ne bacaju kamenje
na one što su skrivali.

Bog je Bog nježnih -
i slabih,
i oštećenih,
i palih.
Bog je Bog
ljubavi.

A. L. BALLING